

*Schiermonnikoog,
eiland in beweging*

Zomernota 2023

Fotograaf:
J. Frijters

Inhoudsopgave

Voorwoord.....	4
Programma 1 Sociaal	8
1.1 Volksgezondheid, zorg en welzijn	9
1.2 Onderwijs en jeugd.....	15
1.3 Werk en inkomen	22
1.4 Sport en Cultuur	27
Programma 2 Leefomgeving	33
2.1 Ruimtelijke ontwikkeling en wonen.....	34
2.2 Verkeer en vervoer	42
2.3 Duurzaamheid, natuur en milieu	45
2.4 Fysieke leefomgeving.....	56
2.5 Vergunningverlening, toezicht en handhaving	60
2.6 Openbare orde en veiligheid	61
Programma 3 Economie en werkgelegenheid	66
3.1 Toerisme en recreatie	67
3.2 Jachthaven	70
Programma 4 Burgers en bestuur	73
4.1 Burgerparticipatie	74
4.2 Bestuur	77
4.3 Dienstverlening.....	81
Financieel effect Zomernota 2023	82
Mutaties Algemene Reserve	82

VOORWOORD

Aan de Raad,

Inleiding

Voor u ligt één van onze tussenrapportages, de zomernota 2023.

Tezamen met de lente- en herfstnota vormt de zomernota de tussenrapportages, die aan de raad worden aangeboden.

Een tussentijdse rapportage is verplicht op grond van de Financiële verordening gemeente Schiermonnikoog, die uw raad heeft vastgesteld. De achtergrond achter deze verplichting is dat het college gedurende de looptijd van het begrotingsjaar de gemeenteraad inzicht geeft in de voortgang van de voornemens en om u in staat te stellen te beoordelen of we zowel inhoudelijk als financieel op koers liggen. De lente- en herfstnota geven vooral inzicht in de financiële stand van zaken, in de zomernota wordt vooral over de inhoudelijke voortgang over de eerste 6 maanden van het jaar gerapporteerd. In financieel opzicht wordt op hoofdlijnen gerapporteerd: de stand van de algemene reserve en het begrotingsresultaat. Dit op basis van de in de raad besproken raadsvoorstellen met begrotingswijzigingen.

Financiële stand van zaken

Wij geven u met deze notitie een zo reëel mogelijk beeld van de stand van zaken van de algemene reserve (€ 437.664) en het begrotingsresultaat (€ 54.062).

Maatschappelijke context

De eerste 6 maanden van het jaar is er weer veel gebeurd. Zowel politiek-bestuurlijk op nationaal niveau (de val van het kabinet leidt tot een demissionaire status en verkiezingen in november 2023) als op provinciaal niveau (na de verkiezingen in maart is er in juni 2023 een nieuw college van GS gestart). Op welke wijze dit doorwerkt op ons lokaal niveau, is op dit moment nog niet met zekerheid te stellen. Ondertussen functioneert ons college nu ruim een jaar in de huidige samenstelling en werpt het coalitieakkoord zijn eerste vruchten af, daarop gaan we onderstaand in.

Zoals vorig jaar ook al gememoreerd in de zomernota, kunnen wij ons niet aan de indruk onttrekken dat de COVID-pandemie nog steeds zijn weerslag heeft op het welzijn van onze inwoners en met name van de jeugd en ouderen van het eiland. Wij hebben bij een jeugd- en jongerenorganisatie van de wal advies gevraagd hoe we het jeugdbeleid en het jeugdaanbod verder kunnen ontwikkelen. Van onze welzijnsmedewerkers krijgen we signalen over vereenzaamde ouderen en een verdere behoefte aan (mantelzorg)ondersteuning. Dit leidt ertoe dat we in de NFK een aantal maatregelen hebben voorgesteld die we vanaf het komend jaar en zo mogelijk al vanaf het komend najaar vorm gaan geven. Intussen waren we al een werkgroep gezonde leefstijl gestart om te werken aan een aanpak om jongeren en hun (groot)ouders gezond, veilig en kansrijk op te laten groeien. We zetten in op preventie en vroegsignalering. Hierbij werken we ook samen met de andere Friese Waddeneilanden en relevante maatschappelijke partners.

Een ander punt waar we tegen aan zijn gelopen betreft de overlast die we in de publieke ruimte ervaren. Wij moeten tezamen met politie en andere partners, zoals Natuurmonumenten, een meer dan normale inzet plegen om toezicht en handhaving te organiseren op het naleven van gedragsregels. Deels wordt dit veroorzaakt door het uitgaand publiek (eilanders én gasten), maar ook door weggebruikers (te hard rijden, parkeren op plekken

waar dat niet mag). Dit heeft een relatief groot beslag gelegd op de bestuurlijke en ambtelijke capaciteit van openbare orde en veiligheid en heeft er toe geleid dat we ook als gemeente zelf, naast de inzet van de politie, een toezichthouder en BOA inzetten. Het horecaconvenant, dat is opgesteld om met een set goede afspraken de overlast in vooral de avond- en nachtelijke uren zoveel mogelijk te voorkomen, willen we tezamen met de horecavereniging gaan herijken. Bovendien hebben we het afgelopen voorjaar het Integraal Veiligheidsplan opgesteld, dat handvaten biedt voor tal van onderwerpen, die we fasegewijs, via jaarlijkse uitvoeringsplannen, gaan oppakken. Enkele van deze onderwerpen zijn ondermijning en BIBOB-beleid. Wij zijn ervan overtuigd dat dit (helaas) ook zaken zijn die op ons eiland aandacht nodig hebben. Het past in het beeld van de alom verharde maatschappij waarin we leven. Al deze aspecten tezamen leiden er overigens ook toe dat we via de NFK 2024-2027 om capaciteitsuitbreiding hebben verzocht van onze eigen medewerker OOV. We gaan dit vanaf medio september al realiseren, omdat het hard nodig is.

Helaas doen zich de gevolgen van de oorlog in Oekraïne nog steeds voelen. Dat dit geen ver-van-ons-bed gebeurtenis is, bleek al snel. Naast de verschrikkelijke ellende die een oorlog voor de direct betrokken natuurlijk met zich mee brengt, heeft het ook voor ons gevolgen. Natuurlijk met de komst van vluchtelingen, ook naar ons eiland, evenals de economische boycot van Rusland, een ongekende stijging van energieprijzen en een verstoorde wereldeconomie. Ten gevolge van de energieprijzen hebben wij de landelijke maatregel voor een energietoeslag voor de mensen met maximaal 120% van het minimumloon uitgevoerd en uitgebreid naar 130%. De verstoorde wereldeconomie merken wij ook aan lange levertijden en stijgende prijzen voor bepaalde producten en een hoge inflatie, waar ook onze inwoners last van hebben.

Daarnaast speelt er van alles op het halen van de klimaatdoelen. Op nationaal niveau is het op dit moment afwachten of de demissionaire status van het kabinet tot vertragingen leidt. En wat de gevolgen zijn bij het aantreden van een nieuw kabinet. Lokaal blijven wij werken aan onze eigen doelstellingen: wij willen snel voortgang boeken op het verder verduurzamen op alle onderwerpen die wij ons hebben voorgenomen. Stap voor stap geven we invulling aan ons programma voor een gasloos Nieuw Dokkum. We breiden de subsidiemogelijkheden uit en we stellen deze ook open voor de rest van het eiland. We hebben energieadviseurs aangesteld en een energiecoach. Voor onze gemeentelijke gebouwen brengen we in beeld op welke wijze en in welk tempo we een flinke verduurzamingslag kunnen maken.

Daarnaast zijn wij ons blijven inzetten tegen nieuwe gasboringen, overigens vooralsnog niet met het gewenste resultaat; de regering heeft een vergunning verleend, die nog niet definitief is, omdat er nog een beroepszaak loopt.

Hoofdpijnen inhoudelijke voortgang over de eerste 6 maanden.

In deze zomernota maken wij wederom gebruik van het zogenaamde stoplichtenmodel. De lezer kan daardoor in één oogopslag zien welke onderwerpen op koers liggen (groen), welke enigszins zijn vertraagd, dan wel er andere bijzonderheden zijn (oranje) en aan welke er nog niets is gebeurd (rood). Met name op de twee laatste categorieën wordt een nadere toelichting gegeven. Ook zijn er onderwerpen geheel afgerond. Die zijn voorzien van een "groen vinkje".

Alle onderwerpen waaraan we werken zijn uiteraard belangrijk. Een paar daarvan lichten wij er toch graag uit, omdat daarop in de eerste helft van 2023 enkele belangrijke politiek-bestuurlijke mijlpalen zijn bereikt:

- De voorbereidingsfase voor de realisatie van het LOC is afgerond. Er is een ontwerp en de raad heeft hiermee en met het benodigde krediet ingestemd. Daarmee is een zeer grote stap gezet op weg naar realisatie.

Het komende half jaar wordt gewerkt aan het besteksgereed maken en de aanbesteding. We koersen op een start van de bouw aan het einde van dit jaar of begin 2024.

- Het bestemmingsplan Dorp is door de gemeenteraad vastgesteld, het verzoek om voorlopige voorziening is afgewezen, waardoor het plan wel al werkingkracht heeft. De bodemprocedure loopt echter nog.
- De regiodeal voor de Waddeneilanden is door het rijk toegekend. De provincies moeten nog wel met hun eerder toegezegde cofinanciering over de brug komen. In het najaar gaan we concreet starten met de uitvoering van het meerjaren uitvoeringsplan.
- Op diverse manieren zijn we bezig om inhoud te geven aan ons Woonbeleid. We zijn vergevorderd in het opstellen van een Woonzorgvisie. De tussenstand is in het voorjaar aan de raad gepresenteerd. Het RVO heeft een model voor Schiermonnikoog opgesteld, waarbij koopwoningen beschikbaar zijn en blijven voor huishoudens met een inkomen tot 1,5 keer modaal. We moeten dit nog verder oppakken, wat ook wordt meegenomen in de Woonzorgvisie. Met de boeren van ons eiland worden gesprekken gevoerd over onder andere mogelijkheden voor personeelshuisvesting op hun erven. We zijn begonnen om in beeld te krijgen welke bouwmogelijkheden er zijn bij het oude bezoekerscentrum / energiecentrale en andere (inbreidings)locaties. Ook willen we onze huisvestingsverordening evalueren.
- Aan het begin van de zomer werden we opgeschrikt door de brandende Fremantle Highway, een autotransportschip, ten noorden van de Waddeneilanden. Gelukkig heeft dit geen rampzalige gevolgen gehad. Desalniettemin zijn wij zowel bestuurlijk als ambtelijk ons aan het voorbereiden geweest op diverse scenario's, tezamen met collega's van de andere eilanden en andere partners.

Naast bovenstaande mijlpalen is er hard door gewerkt aan heel veel onderwerpen, die voor een deel regulier zijn en voor een deel projectmatig. Daarvan wordt in deze zomernota de stand van zaken tot en met juni 2023 gegeven. Het ene onderwerp heeft meer impact dan het andere, hetgeen ook afhankelijk is van ieders maatschappelijke of economische positie. Op sommige onderwerpen voeren we zelf de regie, terwijl op andere dossiers wij een faciliterende of soms slechts een informatieve rol hebben. Wij proberen u een zo goed mogelijk beeld te geven van wat er allemaal speelt en van de brede en enerverende taakstelling van een gemeente in het algemeen en van Schiermonnikoog in het bijzonder.

Bestuurlijke en ambtelijke kwaliteit en capaciteit

Om aan onze taakstelling en ambities inhoud te kunnen geven, is er voldoende bestuurlijke en ambtelijke kwaliteit en capaciteit nodig. Bestuurlijk zijn we goed op orde en is het college voortvarend aan de slag.

De kwaliteit en capaciteit van onze ambtelijke organisatie blijft vooralsnog een aandachtspunt. Wij hebben ambities en we willen zelfstandig blijven. Dat heeft gevolgen voor de benodigde personele capaciteit, kwaliteit en de daarbij behorende kosten. We zijn zeer tevreden over de kwaliteit die door onze mensen wordt geboden, zeker gelet op de hoeveelheid taken en de werkdruk. Die druk is erg hoog omdat er nog steeds taken bij komen, niet alleen bij de beleidsambtenaren, maar ook bij de uitvoerende en ondersteunende mensen. Er zijn bovendien nog steeds enkele vacatures. Dat laatste heeft te maken met krapte op de arbeidsmarkt. In enkele gevallen zijn we over gegaan tot tijdelijke inhuur. Zelfs dat bleek lastig te realiseren, ook omdat wij niet willen inboeten op kwaliteit.

Tot slot zijn we erg blij met ons personeel. Wij zijn ons bewust dat er heel hard gewerkt moet worden om alle spreekwoordelijke bordjes in de lucht te houden, hetgeen vaak lukt en soms niet. Zeker ook omdat we werden geconfronteerd met enkele langdurige uitvalsituaties en niet in te vullen vacatures. Voor uw raad is het goed om te weten dat onze mensen zeer gemotiveerd zijn en dat de werksfeer uitstekend is.

Burgemeester en wethouders van Schiermonnikoog,

Secretaris, burgemeester,

R. Thedinga

I. van Gent

Programma 1

Sociaal

Thema's binnen dit programma:

- 1.1 Volksgezondheid, zorg en welzijn
- 1.2 Onderwijs en jeugd
- 1.3 Werk en inkomen
- 1.4 Sport en Cultuur
- 1.5 Mutaties reserves programma 1

1.1 Volksgezondheid, zorg en welzijn

► 1.1 /1 Volksgezondheid

SDG Doelen	Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Voortgang g Zomernota	Toelichting Zomernota
Doel 3 Verzekeren van een goede gezondheid en promoten van welzijn voor alle leeftijden.	De gemeente wil bevorderen dat inwoners een gezonde leefstijl naleven.	Zorgdragen voor de basis openbare gezondheidszorg en jeugdgezondheidszorg inclusief lokale speerpunten via de inzet van een aanvullend pakket.		Pedagogische ondersteuning wordt aangeboden door de GGD middels een aanvullend pakket. De gemeente en De Friesland bieden gezamenlijk een collectieve zorgverzekering aan voor inwoners met een laag inkomen. De werkgroep Gezonde Leefstijl zit in de planfase om tot een aanpak middelen-gebruik te komen.

SDG Doelen	Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Voortgang Zomernota	Toelichting Zomernota
3.4 Tegen 2030 de vroegtijdige sterfte gelinkt aan niet-overdraagbare ziekten met een derde inperken via preventie en behandeling, en mentale gezondheid en welzijn bevorderen		Inzetten van combinatiefunctionarissen sport en bewegen voor alle inwoners inclusief het uitvoeren van het plan 'Jongeren Op Gezond Gewicht', Lokaal Sportakkoord en de samenwerking met Zorg & Welzijn en sportverenigingen.		Het Lokaal Sportakkoord is herijkt volgens de richtlijnen vanuit het rijk. De gezamenlijke ambities zijn aangescherpt. Samenwerking met de verschillende sportvereniging en binnen de sportraad loopt goed. Vanwege uitval door ziekte is voor het "Jongeren op Gezond Gewicht" plan minder aandacht geweest dan gepland. In samenwerking met de sportcoördinator en, zorg en welzijn en de GGD wordt dit momenteel opnieuw opgestart, waarbij waar mogelijk de link naar het Gezond en Actief Leven Akkoord

SDG Doelen	Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Voortgang Zomernota	Toelichting Zomernota
				gemaakt wordt en de hieruit voortvloeiende programma's.
3.5 De preventie en behandeling versterken van misbruik van verslavende middelen, met inbegrip van drugsgebruik en het schadelijk gebruik van alcohol		Bieden van preventie- en voorlichtingsactiviteiten in samenwerking met o.a. maatschappelijk werk, VNN en Wmo.		Vanuit VNN, maatschappelijk werk en de Wmo zijn verschillende losse preventie activiteiten georganiseerd. In het plan van aanpak dat vereist is vanuit het "Gezond en Actief Leven Akkoord" worden de preventie activiteiten in een meer integraal kader meegenomen. Er wordt verbinding gelegd met bijvoorbeeld mentaal welzijn en sport & bewegen.

► 1.1 /2 Zorg en Welzijn

SDG Doelen	Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Voortgang Zomernota	Toelichting Zomernota
Doel 3 Verzekeren van goede gezondheid en promoten van welzijn voor alle leeftijden. Doel 10 Dring ongelijkheid in en tussen landen terug. Doel 17 Versterk de implementatiemiddelen en revitaliseer het wereldwijd partnerschap voor duurzame ontwikkeling.	Zorgen dat (oudere) eilanders zo lang mogelijk op Schiermonnikoog kunnen blijven wonen met alle zorg die zij daarbij nodig hebben.	Samen met huisarts, thuiszorg en zorg & welzijn onderzoeken of er lacunes in het zorgaanbod zitten.		Als onderdeel van de woonzorgvisie is er een enquête uitgezet waarin “woon- en zorgwensen” geïdentificeerd worden. Op basis van de uitkomsten worden er in samenwerking met de zorgpartijen vervolgstappen gezet in de richting van een toekomstbestendig zorglandschap.

SDG Doelen	Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Voortgang Zomernota	Toelichting Zomernota
		Onderzoek verrichten naar mogelijkheden om met commerciële partijen het betaalbaar zorgaanbod op het eiland te verbreden.		Afhankelijk van de uitkomsten van de “woonzorg enquête” wordt ook met commerciële partijen gekeken naar een verbreding van het zorgaanbod. Momenteel wordt er overlegd met zorgorganisaties en niet met commerciële partijen. Waar relevant zullen deze in het vervolgproces betrokken worden.
3.8 Zorgen voor een universele gezondheidsdekking, met inbegrip van de bescherming tegen financiële risico's, toegang tot kwaliteitsvolle essentiële	Maatschappelijke deelname, zelfredzaamheid en participatie van de inwoners van Schiermonnikoog.	Bieden van een inloopvoorziening in het Koningshuis.		In het Koningshuis is een inloopvoorziening gerealiseerd voor oudere inwoners.

SDG Doelen	Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Voortgang g Zomernota	Toelichting Zomernota
gezondheidszorgdiensten en toegang tot de veilige, doeltreffende, kwaliteitsvolle en betaalbare essentiële geneesmiddelen en vaccins voor iedereen. 10.2 Tegen 2030 de sociale, economische en politieke inclusie van iedereen mogelijk maken en bevorderen, ongeacht leeftijd, geslacht, handicap, ras, etniciteit, herkomst, godsdienst of economische of andere status. 17.17 Doeltreffende openbare, publiek-private en maatschappelijke partnerschappen aanmoedigen en bevorderen, voortbouwend op de		Bieden van maatwerkvoorzieningen (hulp bij het huishouden, begeleiding, dagbesteding, vervoer, hulpmiddelen, woningaanpassingen).		In samenwerking met Noardeast Fryslân en o.a. de Wmo bieden we maatwerkvoorzieningen aan onze inwoners om zo lang mogelijk thuis wonen mogelijk te maken. Binnen het Gezond en Actief Leven Akkoord worden er ook programma's ontwikkeld om de mantelzorgers op maat te kunnen ondersteunen.

SDG Doelen	Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Voortgang Zomernota	Toelichting Zomernota
ervaring en het netwerk van partnerschappen.		Versterken van de vroegsignalering en de toegang tot zorg.		Het gebiedsteam heeft een belangrijke signalerende rol en verwijst mensen door naar de juiste zorg, in samenwerking met het onderwijs en andere zorginstellingen in de eerste lijn zoals de huisarts en de fysiotherapeut.

1.2 Onderwijs en jeugd

► 1.2 /1 Onderwijs

SDG Doelen	Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Voortgang Zomernota	Toelichting Zomernota
Doel 4 Verzekeren gelijke toegang tot kwaliteitsvol onderwijs en bevorder levenslang leren voor iedereen.	Goed onderwijs waarbij de jeugd van 0-16 zich ononderbroken kan ontwikkelen op het eiland door het bieden van een doorgaande leerlijn, zowel pedagogisch als didactisch, van 0-16 jaar.	Onderwijsaanbod handhaven, ondersteunen en daar waar nodig verbreden in het Leer- en ontwikkelcentrum 0-16 jaar.		

SDG Doelen	Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Voortgang Zomernota	Toelichting Zomernota
4.1 Er tegen 2030 voor zorgen dat alle meisjes en jongens op een vrije, billijke en kwalitatief hoogstaande manier lager en middelbaar onderwijs kunnen afwerken, wat moet kunnen leiden tot relevante en doeltreffende leerresultaten.		Voortzetten van het proces om te komen tot een multifunctioneel nieuw schoolgebouw van 0-16 jaar.		In januari en mei zijn informatie-bijeenkomsten gehouden om de gemeenteraad en ouders/omwonenden bij te praten over de voortgang van het proces. In juni is door uw gemeenteraad unaniem ingestemd met een investeringskrediet voor de realisatie van het Leer- en Ontwikkel-Centrum 0-16 jaar.
4.2 Er tegen 2030 voor zorgen dat alle meisjes en jongens in hun vroege kindertijd toegang hebben tot een kwalitatieve ontwikkeling, zorg en opvoeding voorafgaand aan de lagere school zodat ze klaar zijn voor het basisonderwijs		Ondersteunen in onderwijs op maat voor ieder kind.		

SDG Doelen	Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Voortgang Zomernota	Toelichting Zomernota
4.3 Tegen 2030 gelijke toegang garanderen voor alle vrouwen en mannen tot betaalbaar en kwaliteitsvol technisch, beroeps- en hoger onderwijs, met inbegrip van de universiteit.		Bijdragen in de exploitatie van de kinderopvang, peuteropvang en buitenschoolse opvang. Daarnaast onderzoeken naar een structurele oplossing.		De exploitant van de peuterspeelzaal en kinderopvang, Stichting Kinderopvang Friesland, heeft aangegeven per 1 oktober 2023 haar werkzaamheden op het eiland te zullen stoppen. Wij zijn samen met de directie van Yn de mande en de oudercommissie bezig om een zelfstandige stichting op te richten die de werkzaamheden over gaat nemen. Het vinden van voldoende, gekwalificeerd personeel is daarbij een aandachtspunt.

SDG Doelen	Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Voortgang Zomernota	Toelichting Zomernota
4.4 Tegen 2030 het aantal jongeren en volwassenen met relevante vaardigheden, met inbegrip van technische en beroepsvaardigheden, voor tewerkstelling, degelijke jobs en ondernemerschap aanzienlijk opdrijven.		Zorgdragen van het bestuur van SWS Yn de mande.		
4.a Bouwen en verbeteren van onderwijsfaciliteiten die aandacht hebben voor kinderen, mensen met een beperking en gendergelijkheid en die een veilige, geweldloze, inclusieve en doeltreffende leeromgeving bieden voor iedereen.		Voortzetten van het proces voor bestuursoverdracht van SWS Yn de mande aan de gemeente.		In december 2022 is ingestemd met de overname van het bevoegd gezag van de school aan de gemeente. Vervolgens heeft een notaris een akte van overdracht opgesteld. Deze is ter instemming voorgelegd aan het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen waarna in juli de formele ondertekening van de akte heeft plaatsgevonden. Daarna moeten nog administratieve

SDG Doelen	Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Voortgang Zomernota	Toelichting Zomernota
				wijzigingen worden doorgevoerd. Het proces moet formeel zijn afgerond op 1 augustus 2023. Uw gemeenteraad is in een bijeenkomst in juli voorgelicht over haar nieuwe taak als toezichthouder van de basisschool.
		Het signaleren, bestrijden en voorkomen van onderwijsachterstanden voor kinderen van 0-13 jaar. Investeren in de kwaliteit van de voorschoolse educatie. Handhaven van de huidige vervoersregeling voor leerlingen aan de wal, onder andere naar het Dockinga College in Dokkum.	 	

► 1.2 /2 Jeugd

SDG Doelen	Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Voortgang Zomernota	Toelichting Zomernota
Doel 3 Verzekeren van goede gezondheid en promoten van welzijn voor alle leeftijden. Doel 4 Verzekeren van gelijke toegang tot kwaliteitsvol onderwijs en bevorderen van levenslang leren voor iedereen.	Jongeren op Schiermonnikoog groeien veilig en gezond op tot volwassenen.	Ontwikkelen van een positief jeugdbeleid met aandacht voor preventie en gezonde leefstijl.		Sinds dit jaar zijn er twee jongerenwerkers van het bureau Kearn actief op het eiland. Zij zijn een belangrijk aanspreekpunt voor de jongeren en hebben een belangrijke signalerende functie op het gebied van gezondheid en welzijn. Er wordt gewerkt aan diverse preventieprogramma's het "Gezond en Actief Leven Akkoord" waarin deze thema's aan bod komen.
3.5 De preventie en behandeling versterken van misbruik van verslavende middelen, met inbegrip van drugsgebruik en het schadelijk gebruik van alcohol 4.1 Er tegen 2030 voor zorgen dat alle meisjes en jongens op een vrije, billijke en kwalitatief hoogstaande manier lager en middelbaar onderwijs kunnen afwerken, wat moet kunnen leiden tot relevante en		Bieden van individuele voorzieningen (o.a. specialistische Jeugdhulp).		In samenwerking met het onderwijs, de huisarts en de gemeente Noardeast Fryslân wordt waar mogelijk passende hulp geboden middels individuele voorzieningen.

SDG Doelen	Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Voortgang Zomernota	Toelichting Zomernota
doeltreffende leerresultaten				
		Bieden van een breed aanbod van activiteiten gericht op de jeugd met aandacht voor gezonde leefstijl.		Door de jongerenwerkers worden verschillende activiteiten voor de jeugd georganiseerd. Met de sportraad wordt gewerkt aan nieuwe bewegingsactiviteiten die naar behoefte georganiseerd kunnen worden. Met de GGD wordt onderzocht welke programma's binnen het "Gezond en Actief Leven Akkoord" bij kunnen dragen aan een gezonde leefstijl onder de jeugd.
		Het bieden van schoolmaatschappelijk werk.		Via Sociaal werk de Kaai wordt schoolmaatschappelijk werk aangeboden op het eiland.
		Verzorgen van periodiek jeugdoverleg met betrokken professionals.		Periodiek komen betrokken professionals samen om jeugdoverleg te voeren.

1.3 Werk en inkomen

SDG Doelen	Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Voortgang Zomernota	Toelichting Zomernota
Doel 1 Beëindig armoede overal en in al haar vormen.	Mensen nemen naar hun mogelijkheden deel aan het arbeidsproces.	In samenwerking met de gemeente Noardeast-Fryslân: • Inwoners met een afstand tot de arbeidsmarkt begeleiden naar werk of deel laten nemen aan maatschappelijke activiteiten c.q. vrijwilligerswerk; • inzetten van loonkostensubsidies; • verlenen van bijstandsuitkeringen; • bieden van vangnetvoorzieningen; • uitvoeren van de Wsw; • uitvoeren van minimaregelingen.		In samenwerking met de gemeente Noardeast-Fryslân voeren we verschillende wetten en regelingen uit om mensen te helpen deel te nemen aan het arbeidsproces. Team Zorg & Welzijn, Wmo en maatschappelijk werk signaleert en begeleidt mensen naar passend aanbod.

SDG Doelen	Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Voortgang Zomernota	Toelichting Zomernota
Doel 8 Bevorder aanhoudende, inclusieve en duurzame economische groei, volledige en productieve tewerkstelling en waardig werk voor iedereen.				We werken samen met Dokwurk en zijn vertegenwoordigd in Fryslân Werkt om mensen in bijzondere situaties (opnieuw) kennis te laten maken met de arbeidsmarkt. Deze organisaties streven naar een inclusieve arbeidsmarkt die werkt voor iedereen.

SDG Doelen	Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Voortgang Zomernota	Toelichting Zomernota
1.2 Tegen 2030 het aandeel mannen, vrouwen en kinderen van alle leeftijden die volgens de nationale definities in armoede leven in al haar dimensies, minstens tot de helft terugbrengen.				We zoeken actief naar manieren om onze inwoners onder, tegen of rond het sociaal minimum te ondersteunen. Hiertoe hebben we ons bij het jeugdfonds en het volwassenenfonds sport & cultuur aangesloten, werken we aan een witgoedregeling, hebben we onze vroegsignalering bij beginnende schulden verbeterd en organiseren we in samenwerking met de bibliotheek, maatschappelijk werk en team zorg & welzijn laagdrempelige ondersteuning.

SDG Doelen	Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Voortgang Zomernota	Toelichting Zomernota
1.3 Nationaal toepasbare sociale beschermingssystemen en maatregelen implementeren voor iedereen, met inbegrip van sociale beschermingsvloeren, en tegen 2030 een aanzienlijke dekkingsgraad realiseren van de armen en de kwetsbaren.		Inzetten op preventie en vroegsignalering ter voorkoming van schulden.		We hebben onze vroegsignalering bij beginnende schulden verbeterd en organiseren laagdrempelig hulpaanbod. Hiermee kunnen we sneller in contact komen om erger te voorkomen. We zetten in op budgetcoaching om mensen zelf de regie te laten houden in het oplossen van hun (beginnende) problemen. Landelijke vangnetten zoals inkomensondersteuning en de energietoeslag communiceren we actief naar onze inwoners.

SDG Doelen	Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Voortgang Zomernota	Toelichting Zomernota
		Ondersteuning bij schuldenproblematiek.		Bij schuldenproblematiek doet maatschappelijk werk een hulpaanbod. De maatschappelijk werkster kan de inwoner doorverwijzen naar zorg, budgethulp of coaching, of naar schuldhulp of schuldsanering.
8.5 Tegen 2030 komen tot een volledige en productieve tewerkstelling en waardig werk voor alle vrouwen en mannen, ook voor jonge mensen en personen met een handicap, alsook een gelijk loon voor werk van gelijke waarde.				We werken samen met Dokwurk en zijn vertegenwoordigd in Fryslân Werkt om mensen in bijzondere situaties (opnieuw) kennis te laten maken met de arbeidsmarkt. Deze organisaties streven naar een inclusieve arbeidsmarkt die werkt voor iedereen.

1.4 Sport en Cultuur

► 1.4/1 Sport

SDG Doelen	Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Voortgang Zomernota	Toelichting Zomernota
Doel 9 Bouw veerkrachtige infrastructuur, bevorder inclusieve en duurzame industrialisering en stimuleer innovatie.	In stand houden van sportvoorzieningen en bekijken van mogelijkheden om het bestaande aanbod uit te breiden.	Verhuren van de sporthal.		Binnen de sportraad zijn verschillende sportverenigingen en het onderwijs verenigd. In dit verband kijken we naar de mogelijkheden het sport- en beweegaanbod naar behoefte uit te breiden, wat we zien als een essentiële opgave om kansgelijkheid te bevorderen. De door de sportraad geïnitieerde en georganiseerde jaarlijkse sportweek gebruiken we als katalysator hiervoor. In samenwerking met de provincie/IMF, Sport Fryslân en het NOC NSF ondersteunen en adviseren we organisaties om veerkrachtige en duurzame infrastructuur in stand te houden.

SDG Doelen	Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Voortgang Zomernota	Toelichting Zomernota
9.1 Ontwikkelen van kwalitatieve, betrouwbare, duurzame en veerkrachtige infrastructuur, met inbegrip van regionale en grensoverschrijdende infrastructuur, ter ondersteuning van de economische ontwikkeling en het menselijk welzijn, met klemtoon op een betaalbare en billijke toegang voor iedereen.	De volgende ambities van het Lokaal Sportakkoord: - we helpen mensen, die niet vanzelfsprekend sporten en bewegen, om in beweging te komen; - alle kinderen van 0 tot 18 jaar bewegen hun hele jeugd en zijn motorisch vaardig; - sportverenigingen moeten toekomstbestendig worden; - sportlocaties zijn multifunctioneel in te zetten.	Periodiek overleg voeren met Optisport als exploitant van het zwembad en bijdragen in de exploitatie van het zwembad.		Er wordt periodiek overleg gevoerd met Optisport en er wordt bijgedragen in de exploitatie van het zwembad. Gezamenlijk is er afgelopen jaar een grote verduurzamingsslag gemaakt door het zwembad gasvrij te maken.
		Subsidiëren van de ruitervereniging in de manege aan de Reddingsweg.		We ondersteunen en subsidiëren de ruitervereniging.
		Voortzetten van de regeling buurtsportcoach in samenwerking met partners en waar mogelijk combineren met het Lokaal Sportakkoord.		De buurtsportcoach wordt ingezet in het bewegingsonderwijs en bij sportverenigingen. De regeling buurtsportcoach liep tot 2023. In de nieuwe regeling buurtsportcoach, die loopt van 2023 tot 2026 zijn de voorwaarden gewijzigd, waardoor een nieuwe vorm voor de regeling gezocht moet worden om

SDG Doelen	Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Voortgang Zomernota	Toelichting Zomernota
				voortzetting te kunnen garanderen.
Doel 9 Bouw veerkrachtige infrastructuur, bevorder inclusieve en duurzame industrialisering en stimuleer innovatie.	In stand houden van sportvoorzieningen en bekijken van mogelijkheden om het bestaande aanbod uit te breiden.	Verhuren van de sporthal.		Binnen de sportraad zijn verschillende sportverenigingen en het onderwijs verenigd. In dit verband kijken we naar de mogelijkheden het sport- en beweegaanbod naar behoefte uit te breiden, wat we zien als een essentiële opgave om kansengelijkheid te bevorderen. De door de sportraad geïnitieerde en georganiseerde jaarlijkse sportweek gebruiken we als katalysator hiervoor. In samenwerking met de provincie/IMF, Sport Fryslân en het NOC NSF ondersteunen en adviseren we organisaties om veerkrachtige en duurzame infrastructuur in stand te houden.

SDG Doelen	Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Voortgang Zomernota	Toelichting Zomernota
		Uitwerken van de mogelijkheden om het sportaanbod op het eiland te verbreden naar aanleiding van het behoefteonderzoek dat in 2022 is gedaan.		Binnen de sportraad zijn verschillende sportverenigingen en het onderwijs verenigd. In dit verband kijken we naar de mogelijkheden het sport- en beweegaanbod naar behoefte uit te breiden.
		Uitvoering van het Lokaal Sportakkoord met behulp van de aangestelde sportcoördinator die aan de slag gaat met betrokken partijen en inwoners en welke middels subsidie vanuit de rijksoverheid bekostigd wordt.		De buurtsport-coördinator speelt een belangrijke rol in de sportraad en in de uitvoering van het lokaal sportakkoord. Ook in de programma's die uit het Gezond en Actief Leven Akkoord en het herijkte sportakkoord voort (gaan) komen is de rol van de buurtsport-coördinator van groot belang. Er is met het ministerie van VWS overeenstemming bereikt over een nieuwe subsidie-regeling, welke loopt van 2023 tot 2026.

► 1.4/2 Cultuur

SDG Doelen	Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Voortgang Zomernota	Toelichting Zomernota
Doel 4 Verzeker gelijke toegang tot kwaliteitsvol onderwijs en bevorder levenslang leren voor iedereen. Doel 11 Maak steden en menselijke nederzettingen inclusief, veilig, veerkrachtig en duurzaam. Doel 17 Versterk de implementatiemiddelen en revitaliseer het wereldwijd partnerschap voor duurzame ontwikkeling.	In stand houden en waar nodig vernieuwen van voorzieningen op het gebied van cultuur. Daarnaast bijdragen aan organisaties die kunst- en cultuurbeleving op het eiland aan zowel gasten als eigen inwoners aanbieden.	Bevorderen en stimuleren van kunst en cultuur door de subsidiering van o.a. de bibliotheek, muziekschool Opus 3, muziekvereniging I.N., de cultuurhistorische vereniging 't Heer en Feer en van culturele evenementen zoals het Kamermuziekfestival en het muziekconcours en eventueel nieuwe initiatieven.		Middels subsidiering, advisering en samenwerking met o.a. de genoemde cultuurverenigingen houden we culturele voorzieningen in stand en dragen we bij aan hoogwaardige kunst en cultuurbeleving op het eiland voor zowel de gasten als eigen inwoners.
4.7 Er tegen 2030 voor zorgen dat alle leerlingen kennis en vaardigheden verwerven die nodig zijn om duurzame ontwikkeling te bevorderen, onder andere via vorming omtrent duurzame ontwikkeling en duurzame levenswijzen, mensenrechten, gendergelijkheid, de bevordering van een cultuur van vrede en geweldloosheid, wereldburgerschap en de waardering van		Opstellen van een concrete aanpak om het muziekonderwijs nieuw leven in te blazen samen met betrokkenen.		Er zijn oriënterende gesprekken gevoerd met de muziekvereniging (I.N.) en de muziekschool OPUS 3. Er zijn verschillende ideeën om de synergie te benutten tussen de muziekvereniging en de muziekschool, welke verder uitgewerkt worden. Momenteel wordt er door OPUS 3

SDG Doelen	Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Voortgang Zomernota	Toelichting Zomernota
culturele diversiteit en van de bijdrage van de cultuur tot de duurzame ontwikkeling. 11.4 De inspanningen verhogen om het culturele en natuurlijke erfgoed van de wereld te beschermen en veilig te stellen.				weer vrijetijdsonderwijs aangeboden.
17.17 Doeltreffende openbare, publiek-private en maatschappelijke partnerschappen aanmoedigen en bevorderen, voortbouwend op de ervaring en het netwerk van partnerschappen.				Met verschillende partners onderhouden we betekenisvolle banden, waaronder overheden, het onderwijs, de bibliotheek, gezondheids- en welzijnsorganisaties, belangenverenigingen en onderzoeksinstituten

Programma 2

Leefomgeving

Thema's binnen dit programma:

- 2.1 Ruimtelijke ontwikkeling en wonen
- 2.2 Verkeer en vervoer
- 2.3 Duurzaamheid, natuur en milieu
- 2.4 Fysieke leefomgeving
- 2.5 Vergunningverlening, toezicht en handhaving
- 2.6 Openbare orde en veiligheid
- 2.7 Mutaties reserves programma 2

2.1 Ruimtelijke ontwikkeling en wonen

► 2.1 /1 Bestemmingsplannen

SDG Doelen	Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Voortgang Zomernota	Toelichting Zomernota
Doel 3 Verzeker een goede gezondheid en promoot welzijn voor alle leeftijden. Doel 4 Verzeker gelijke toegang tot kwaliteitsvol onderwijs en bevorder levenslang leren voor iedereen. Doel 6 Verzeker toegang tot duurzaam beheer van water en sanitair voor iedereen. Doel 7 Verzeker toegang tot betaalbare, betrouwbare, duurzame en moderne energie voor iedereen. Doel 8 Bevorder aanhoudende, inclusieve en duurzame economische groei, volledige en productieve tewerkstelling en waardig werk voor iedereen. Doel 9 Bouw veerkrachtige infrastructuur, bevorder inclusieve en duurzame industrialisering en stimuleer innovatie. Doel 11 Maak steden en menselijke	Een goede ruimtelijke ordening.	A. Bestemmingsplan Dorp Het bestemmingsplan Verbrede reikwijdte Schiermonnikoog – Dorp is vastgesteld. Er is Hoger Beroep aangetekend tegen het bestemmingsplan. Dit kan mogelijk leiden tot aanpassing van het bestemmingsplan. (SDG-doel 16)		
		B. Busremise Vaststelling van het bestemmingsplan is gepland eind 2022/begin 2023. (SDG-doel 8)		Het ontwerp-bestemmingsplan wordt voor het einde van 2023 ter inzage gelegd.
		C. Oude Busremise Door de bouw van de nieuwe busremise komt de locatie van de oude busremise vrij voor herontwikkeling. (SDG-doel 11)		Herontwikkeling van de locatie van de oude busremise vindt niet plaats in 2023. De vaststelling van een bestemmingsplan voor de nieuwe locatie is vertraagd en daarmee ook de bouw.

SDG Doelen	Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Voortgang Zomernota	Toelichting Zomernota
nederzettingen inclusief, veilig, veerkrachtig en duurzaam. Doel 13 Neem dringend actie om klimaatverandering en haar impact te bestrijden. Doel 14 Behoud en maak duurzaam gebruik van oceanen, zeeën en maritieme hulpbronnen. Doel 15 Bescherm, herstel en bevorder het duurzaam gebruik van ecosystemen op het vasteland, beheer bossen en wouden duurzaam, bestrijd woestijnvorming, stop landdegradatie en draai het terug en roep het verlies aan biodiversiteit een halt toe. Doel 16 Bevorder vreedzame en inclusieve samenlevingen met het oog op duurzame ontwikkeling, verzeker toegang tot justitie voor iedereen en bouw op alle niveaus doeltreffende, verantwoordelijke en toegankelijke instellingen uit.		D. Inbreiding Noorderstreek Het planologisch voorbereiden van een herontwikkeling van de betreffende locatie en het voorbereiden van de bestemmingsplanprocedure. (SDG-doel 11)		Dit hangt af van of het bedrijf aan de Noorderstreek wordt verplaatst.
		E. School Het planologisch mogelijk maken van de bouw van een nieuwe school. Zie onderwijs. (SDG-doel 4)		
		F. Omgevingsvisie Het starten met de opstelling van een Omgevingsvisie voor de gemeente Schiermonnikoog conform de afspraken met de gemeenteraad. (SDG-doelen 3, 4, 6, 7, 8, 9, 11, 13, 14 en 15).		Door personeels-tekort op RO is de start vertraagd. Wij blijven ernaar streven de omgevingsvisie in 2024 en 2025 op te stellen.
		G. Buitengebied Het treffen van planologische voorbereidingen om het bestemmingsplan Buitengebied te actualiseren. (SDG-doelen 3, 6, 7, 8, 9, 11, 13 14, 15 en 16)		Door personeels-tekort op RO zijn er geen voorbereidingen getroffen.

SDG Doelen	Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Voortgang Zomernota	Toelichting Zomernota
	Behoud van de natuur op het eiland en op Zee, m.n. de Waddenzee.	Net op Zee De gemeente volgt kritisch de ontwikkelingen van de aanleg van een stroomkabel vanaf het windmolenpark op de Noordzee naar het vaste land. (SDG-doel 14)		

SDG Doelen	Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Voortgang Zomernota	Toelichting Zomernota
	Werken conform de regels van nieuwe wetgeving.	Inwerkingtreding Omgevingswet per 1 januari 2023 Het treffen van eventuele aanpassingen en mogelijk verbeteringen zodat conform de nieuwe Omgevingswet gewerkt kan worden. (SDG-doel 16)		Voor de implementatie van de Omgevingswet en Wet kwaliteitsborging gebruiken we het overzicht 'Minimale acties Omgevingswet' van de VNG. Van de 28 minimale acties verwachten we er 8 voor de inwerkingtreding van de wet af te ronden. De overige minimale acties zijn vertraagd door een gebrek aan tijd en kennis bij medewerkers en omdat een aantal cruciale functies niet zijn ingevuld. We werken waar dat kan samen met de andere Waddeneilanden.

SDG Doelen	Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Voortgang Zomernota	Toelichting Zomernota
	Afstemming en gezamenlijk optrekken binnen het samenwerkingsverband De Waddeneilanden.	Samenwerking De Waddeneilanden Wij informeren elkaar en trekken gezamenlijk op waar dat mogelijk is.		

► 2.1 /2 Wonen en volkshuisvesting

SDG Doelen Wonen en Volkshuisvesting	Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Voortgang Zomernota	Toelichting Zomernota
11 Duurzame steden en gemeenschappen <i>11.1 Tegen 2030 voor iedereen toegang voorzien tot adequate, veilige en betaalbare huisvesting en basisdiensten, en sloppenwijken verbeteren</i>	Actueel beleid op wonen waarbij we passend toewijzen en doorstroming optimaliseren.	Vaststellen nieuwe woonvisie. Evalueren huisvestingsverordening 2020-2024. Hernieuwen en vaststellen huisvestingsverordening. Daarbij ook zorgdragen voor de juiste afstemming met het bestemmingsplan.		

SDG Doelen Wonen en Volkshuisvesting	Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Voortgang Zomernota	Toelichting Zomernota
	Grip hebben en houden op een betaalbare voorraad koopwoningen.	Realiseren van duurzaam betaalbare koopwoningen op bouwlocatie Oost.		Binnen het project woonvisie wordt onderzocht in hoeverre er interesse is vanuit inwoners voor koopwoningen op Oost, onder de voorwaarden zoals gepresenteerd door RVO. Vervolgens zal er op haalbaarheid getoetst moeten worden.
	Invulling geven aan bouwlocatie Oost.	Invulling geven aan de overgebleven kavels op bouwlocatie Oost met duurzaam betaalbare koopwoningen.		Binnen het project woonvisie wordt onderzocht in hoeverre er interesse is vanuit inwoners voor koopwoningen op Oost, onder de voorwaarden zoals gepresenteerd door RVO. Vervolgens zal er op haalbaarheid getoetst moeten worden.

SDG Doelen Wonen en Volkshuisvesting	Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Voortgang Zomernota	Toelichting Zomernota
		Mogelijkheden onderzoeken voor locatie Noord van Oost in samenhang met de realisatie van de nieuwe busremise.		De mogelijkheden voor deze locatie zijn afhankelijk van de ontwikkeling van de nieuwe busremise.
	Terugdringen illegaal gebruik woningen.	Toezicht houden op het juiste gebruik (permanent en/of recreatief) van woningen (doorlopende actie).		Minder tijd beschikbaar dan nodig is door openstaande vacatures op RO en juridisch vlak. Het project loopt daardoor langzamer dan verwacht.
	Voldoende huisvesting voor (seizoens)personeel.	Aan de hand van het onderzoek naar personeelshuisvesting 2021 en het onderzoek van Rho mogelijkheden voor personeelshuisvesting benutten. In samenwerking met GRAS/boeren en SOV.		Wegens gebrek aan personeel op RO loopt dit project langzamer dan verwacht.
	Locaties voor nieuwbouw optimaal benutten.	Mogelijkheden voor herbestemming locatie Boelensschool onderzoeken. Starten met de uitvoering van herbestemming Oude Centrale. Mogelijkheden voor woningbouw bij het LOC uitwerken.		

SDG Doelen Wonen en Volkshuisvesting	Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Voortgang Zomernota	Toelichting Zomernota
	Bewonersinitiatieven kansen geven.	Samenwerking/faciliteren woningbouwcoöperatie in oprichting (Wadden Wonen) en de Dorpsontwikkelingsmaatschappij (DOM) van de Provincie Fryslân.		
	Alternatieve woonvormen passend ruimte bieden.	Onderzoek naar de mogelijkheden voor alternatieve woonvormen op Schiermonnikoog, zoals tiny houses, collectief wonen, building with nature etc.		In samenwerking met WaddenWonen wordt deels invulling gegeven aan dit doel. Echt onderzoek naar de mogelijkheden is nog niet uitgevoerd. Binnen de Regiodeal is dit onderwerp ook opgenomen. Volgens de planning van de Regiodeal kunnen we in Q4 van 2023 van start gaan onder leiding van een gemeenschappelijke projectleider.

2.2 Verkeer en vervoer

SDG Doelen	Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Voortgang Zomernota	Toelichting Zomernota
Doel 3 Verzekeren van een goede gezondheid en promoten van welzijn voor alle leeftijden.	We willen een autoluw eiland zijn en blijven.	We blijven terughoudend bij het verlenen van ontheffingen voor het rijverbod. We wijzen aanvragers van een ontheffing op alternatieven en op de voorwaarden die gelden.		
		We blijven inwoners, bedrijven en gasten bewust maken van het autoluwe karakter van het eiland		
	We maken het centrum van het dorp meer autoluw.	We zetten de gesloten verklaring van Middenstreek-Nieuwstreek-Reeweg in de maanden juli en augustus voort.		
		We richten het centrumgebied in als woonerf (maximaal 15 km/uur en alleen parkeren op gemarkeerde plekken).		
	Parkeerproblematiek aanpakken.	We betrekken dit onderwerp in het periodiek overleg met de politie en we investeren in eigen handhavingscapaciteit.		

SDG Doelen	Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Voortgang Zomernota	Toelichting Zomernota
Doel 9 Bouw veerkrachtige infrastructuur, bevorder inclusieve en duurzame industrialisering en stimuleer innovatie.	We zijn actief betrokken bij de bestaande en nieuwe concessies voor busvervoer op het eiland en de Waddenveren.	We overleggen met Wagenborg en de Provincie over de voorbereiding van de nieuwe concessieverlening in 2029 en de tussentijdse evaluatie in 2023. De concessie voor busvervoer door Arriva is verlengd tot eind 2024. We zijn betrokken bij de concessieverlening voor busvervoer vanaf 2025. We blijven inzetten op elektrische bussen met aangepaste snelheid in het dorp.	 	We overleggen met de concessie- houder het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat.
	We willen de verkeersveiligheid vergroten waar dat nodig is.	We voeren een evaluatie uit van de verkeersmaatregelen aan de Heereweg, Reddingsweg, Oostereeweg en Badweg om de snelheid te beperken.		Als vervolg op de evaluatie doet het college in zomer 2023 een voorstel voor structurele verkeersveilig- heidsmaat- regelen op de Veerweg en de Heereweg.

SDG Doelen	Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Voortgang Zomernota	Toelichting Zomernota
Doel 7 Verzekeren toegang tot betaalbare, betrouwbare, duurzame en moderne energie voor iedereen.	We stimuleren en faciliteren duurzame mobiliteit voor onze inwoners, bedrijven en onze gasten.	We faciliteren laadpalen op centraal gelegen plek(ken) op eiland en in Lauwersoog in overeenstemming met de concessie van de OVEF.		De defecte laadpaal aan de Burgemeester van den Wormstraat is voor de zomer vervangen. In de tweede helft van 2023 worden de Laadvisie en het Plaatsingsbeleid laadinfrastructuur aan de raad ter besluitvorming aangeboden.
		We faciliteren deelmobiliteit op het eiland en in Lauwersoog in overleg met samenwerkingspartners.		
Doel 9 Bouw veerkrachtige infrastructuur, bevorder inclusieve en duurzame industrialisering en stimuleer innovatie.	We zijn actief betrokken bij de ontwikkelingen op het gebied van verkeer in Lauwersoog.	We nemen deel aan het overleg over de gebiedsvisie Lauwersoog waaraan de Provincies Groningen en Friesland en de gemeenten Het Hogeland en Noardeastweren.		

2.3 Duurzaamheid, natuur en milieu

► 2.3 /1 Duurzaamheid

SDG Doelen Duurzaamheid	Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Voortgang Zomernota	Toelichting Zomernota
Doel 7 Verzeker toegang tot betaalbare, betrouwbare, duurzame en moderne energie voor iedereen. Doel 11 Maak steden en menselijke nederzettingen inclusief, veilig, veerkrachtig en duurzaam. Doel 13 Neem dringend actie om klimaatverandering en haar impact te bestrijden.	Social Development Goals (SDG's) verder implementeren in de organisatie.	Samenwerking bewonersinitiatief werkgroep Fairtrade/SDG's.	✓	
		SDG doelen implementeren in de begroting.	✓	
		Jaarlijkse SDG markt organiseren met eilander ondernemers en organisaties/verenigingen	✓	
7.1 Tegen 2030 universele toegang tot betaalbare, betrouwbare en moderne energiediensten garanderen. 7.2 Tegen 2030 in aanzienlijke mate het aandeel hernieuwbare energie in de globale energiemix verhogen. 11.3 Tegen 2030 inclusieve en duurzame stadsontwikkeling en capaciteit opbouwen voor participatieve, geïntegreerde en duurzame planning en	Uitvoering Dursum Eilaun.	Uitvoering isolatiecampagne, waarbij al onze inwoners kunnen meedoen. Uitrol van nieuwe energiescans.		De uitrol van de nieuwe energiescans is via het project Aardgasvrij Eiland gerealiseerd. Een collectieve isolatiecampagne is nog niet opgezet.
		Onderzoek naar de mogelijkheden voor zon, wind en groen gas in combinatie met de capaciteit van de Wadkabel en de netcongestie.		Het onderzoek wordt einde zomer opgeleverd. .

SDG Doelen Duurzaamheid	Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Voortgang Zomernota	Toelichting Zomernota
beheer van menselijke nederzettingen in alle landen. 13.2 Maatregelen inzake klimaatverandering integreren in nationale beleidslijnen, strategieën en planning.		Op basis van deze onderzoeken beleid maken voor de opwek van duurzame energie		Op basis hiervan kunnen we starten met het maken van beleid. Het streven is om dit in 2024 vast te laten stellen
		Goede voorlichting over financieringsmogelijkheid en het opzetten van een duurzaamheidslening voor onze inwoners		
	Vaststellen Regionale Energiestrategie (RES) 2.0.	Actief betrokken zijn		
	Energiearmoede tegengaan en voorkomen.	Inzet van de SPUK Energiearmoede door middel van witgoed actie. Informatievoorziening over de financieringsmogelijkheid en op het gebied van duurzaamheid verbeteren in samenwerking met Sociaal Domein.		
	Starten uitvoering Transitievisie Warmte (TVW).	Wijkuitvoeringsplannen (WUP) opstellen. .		Vooralsnog is alleen voor Nieuw-Dokkum een WUP opgezet. (PAW). De overige WUP's worden gedurende het project Aardgasvrij Eiland verder uitgewerkt in 2024 – 2026.

SDG Doelen Duurzaamheid	Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Voortgang Zomernota	Toelichting Zomernota
		Uitvoering PAW project		
	Verduurzamen gemeentelijk vastgoed.	Uitvoering nieuwe meerjarenonderhoudsplanning (MJOP) en verduurzaming.		Op basis van de adviesregeling KlimOp van de provincie werken we het routeplan verder uit. De verwachting is dat de uitvoering in 2024 kan plaats vinden.
	Verduurzamen woningvoorraad Woon Friesland.	Prestatieafspraken naleven en samenwerking voortzetten. Samenwerken in het PAW project.		
	Verduurzamen maatschappelijk vastgoed.	Uitvoering verduurzaming zwembad, voetbalvereniging en tennisvereniging incl. LED verlichting velden.		

SDG Doelen Duurzaamheid	Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Voortgang Zomernota	Toelichting Zomernota
7.a Tegen 2030 de internationale samenwerking verhogen om toegang te vergemakkelijken tot onderzoek en technologie inzake schone energie, met inbegrip van de hernieuwbare energie, de energiedoeltreffendheid en de geavanceerde en schonere fossiele brandstoftentechnologie, en de investering promoten in energie-infrastructuur en schone energietechnologie.	Netcongestie oplossen.	Onderzoek naar (innovatieve) oplossingen voor de netcongestie en de capaciteit van de Wadkabel in combinatie met duurzame opwerk van energie. Dit doen we in samenwerking met de andere Friese Waddeneilanden.		
13.3 De opvoeding, bewustwording en de menselijke en institutionele capaciteit verbeteren met betrekking tot mitigatie, adaptatie, impactvermindering en vroegtijdige waarschuwing inzake klimaatverandering.	Participatie in de Energietransitie.	Bijeenkomsten, vlogs, social media, filmpjes, nieuwsbrief.		
		Onderzoek naar nieuwe communicatie technieken en kanalen om doelgroepen breder en beter te bereiken.		

SDG Doelen Duurzaamheid	Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Voortgang Zomernota	Toelichting Zomernota
11.2 Tegen 2030 toegang voorzien tot veilige, betaalbare, toegankelijke en duurzame vervoerssystemen voor iedereen, waarbij de verkeersveiligheid verbeterd wordt, met name door het openbaar vervoer uit te breiden, met aandacht voor de behoeften van mensen in kwetsbare situaties, vrouwen, kinderen, personen met een handicap en ouderen.	Uitvoering klimaattafel mobiliteit.	Uitvoering vastgesteld laadbeleid en plaatsingsbeleid.		
SDG Doelen Milieu				
11.6 Duurzame steden en gemeenschappen. Tegen 2030 de nadelige milieu-impact van steden per capita reduceren, ook door bijzondere aandacht te besteden aan de luchtkwaliteit en aan het gemeentelijk en ander afvalbeheer.	Schiermonnikoog schoner en stiller maken.	Uitvoering van de wettelijke milieutaken op het gebied van milieuvergunningverlening, toezicht en handhaving. De FUMO behandelt milieumeldingen en controleert op milieuregels overeenkomstig het VTH-beleid Fryslân.		
		Met de FUMO samenwerken op toezicht bij het verwijderen van asbesthoudend materiaal bij sloopwerkzaamheden (eigen toezichthouders zijn ogen en oren in het veld).		

SDG Doelen Duurzaamheid	Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Voortgang Zomernota	Toelichting Zomernota
		In 2023 stimuleren we de vrijwillige sanering van asbestdaken door stimuleringsacties en voorlichting.		
9.4 Industrie, innovatie en infrastructuur. Tegen 2030 de infrastructuur moderniseren en industrieën aanpassen om hen duurzaam te maken, waarbij de focus ligt op een grotere doeltreffendheid bij het gebruik van hulpbronnen en van schonere en milieuvriendelijke technologieën en industriële processen, waarbij alle landen de nodige actie ondernemen volgens hun eigen respectieve mogelijkheden.		Onderzoeken wat de mogelijkheden zijn voor het (op termijn) invoeren van een zero-emissiezone zodat er alleen nog emissievrije voertuigen op het eiland rijden.		
12.8 Verantwoorde consumptie en productie. Tegen 2030 garanderen dat mensen overal beschikken over relevante informatie over en zich bewust zijn van duurzame ontwikkeling en levensstijlen die in harmonie zijn met de natuur.	Meer duisternis creëren.	In 2023 maken we een plan om de lichtmasten te voorzien van LED verlichting. We gaan over op LED verlichting in 2025, omdat de armaturen dan aan het eind van hun levensduur zijn en vervangen moeten worden (thema 2.4 fysieke leefomgeving).		

► 2.3 /2 Natuur

SDG Doelen	Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Voortgang Zomernota	Toelichting Zomernota
Doel 15 Bescherm, herstel en bevorder het duurzaam gebruik van ecosystemen, beheer bossen en wouden duurzaam, stop landdegradatie en draai het terug en roep het verlies aan biodiversiteit een halt toe.	Rust, ruimte, stilte en donkerte op Schiermonnikoog behouden.	De kernwaarden rust, ruimte, enz. zijn uitgewerkt in de tien pijlers van Schiermonnikoog. Bij nieuwe activiteiten zullen wij steeds kijken of ze binnen de kernwaarden passen.		NB uitwerking van de 10 pijlers staat bij programma 3
	Biodiversiteit bevorderen in samenwerking met natuurmonumenten, provincie, boeren en burgers.	We voeren de activiteiten uit het bijenpact dat eind 2022 ondertekend is in 2023 uit.		Zie thema 2.4 Fysieke leefomgeving
		We zetten het bestrijden van invasieve exoten de komende jaren voort. In 2023 besteden we extra aandacht aan het bestrijden van Reuzenberenklauw, Japanse Duizendknoop en Amerikaanse vogelkers.		Zie Thema 2.4 fysieke leefomgeving
		Blijvend overleg voeren met provincie en andere partijen over de provinciale Agenda Biodiversiteit. Dit doen we op uitnodiging van de provincie.		

SDG Doelen	Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Voortgang Zomernota	Toelichting Zomernota
Doel 14 Behoud en maak duurzaam gebruik van oceanen, zeeën en maritieme hulpbronnen.	(Recreatieve) activiteiten moeten kunnen plaatsvinden met behoud van de natuurlijke waarden van het gebied.	We zorgen ervoor dat bewoners betrokken worden bij de voorbereiding en uitwerking van de dijk- en duinversterking door gesprekken met het Wetterskip en het mede-organiseren van bewonersavonden. Planning: 2021: voorverkenning met directe stakeholders. 2022-2024: verkenningsfase met o.a. bewoners. 2025: werkzaamheden door Wetterskip. 2027-2028: Uitvoering werkzaamheden		

SDG Doelen	Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Voortgang Zomernota	Toelichting Zomernota
Doel 15 Bescherm, herstel en bevorder het duurzaam gebruik van ecosystemen, beheer bossen en wouden duurzaam, stop landdegradatie en draai het terug en roep het verlies aan biodiversiteit een halt toe.	(Recreatieve) activiteiten moeten kunnen plaatsvinden met behoud van de natuurlijke waarden van het gebied.	In 2023 gaat Rijkswaterstaat voorstellen de basiskustlijn rond paal 4-5 iets naar het binnenland te verplaatsen. Dit is voldoende veilig en is zo afgesproken met gemeente, strandondernemers, RWS, Wetterskip Fryslân en Natuurmonumenten. Een strandzandsuppletie is dan waarschijnlijk niet nodig. We gebruiken dit jaar om e.e.a. goed uit te werken. Uitgangspunt bij eventuele kustsuppletie is om activiteiten op het Activiteitenstrand te kunnen laten bestaan.		

SDG Doelen	Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Voortgang Zomernota	Toelichting Zomernota
		We praten actief mee bij de nieuwe organisatiestructuur van het Nationaal Park (Nationaal Park Nieuwe Stijl) tijdens minimaal twee bestuurlijke en tweemaandelijks ambtelijke overleggen. De komende jaren worden er nieuwe plannen gemaakt, waarbij afstemming met de bevolking essentieel is. Planning: 2022-2023: opstellen Ontwikkelplan met daarin onder andere: - nieuw Beheer- en Inrichtingsplan - plan voor wetenschappelijk onderzoek, afgestemd op vragen binnen Nationaal Park - transitie klimaat en energie		We merken vertoebling van de relaties binnen het Nationaal Park. Niet alle onderwerpen worden meer voorgelegd aan het Overlegorgaan. Dit baart ons zorgen en hiermee gaan we met partners aan de slag door het voeren van gesprekken. De structuur van het Nationaal Park staat of valt met de medewerking van alle partners.
		We praten actief mee bij de tussenevaluatie van het Beheerplan N2000.		

SDG Doelen	Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Voortgang Zomernota	Toelichting Zomernota
		Op een Waddeneiland heeft iedereen al snel te maken met natuur(bescherming). Ook bij de (ver)bouw van gebouwen. In 2022 hebben we een dorpsbreed huismussenonderzoek laten doen. In 2023 gaan we goed kijken hoe dit bevalt en of aanvullingen of uitbreiding van dit onderzoek nodig is.		
		We initiëren contact met de rijksoverheid over de nieuwe regels rondom het vissen met recreatieve staand wantnetten. We blijven hier pleiten d.m.v. brieven om deze manier van vissen mogelijk te houden.		

2.4 Fysieke leefomgeving

SDG Doelen	Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Voortgang Zomernota	Toelichting Zomernota
Doel 11 Maak steden en menselijke nederzettingen inclusief, veilig, veerkrachtig en duurzaam.	We borgen een goede onderhoudsstaat van de openbare ruimte, die recht doet aan het groene en authentieke karakter van het dorp. Daardoor draagt de openbare ruimte positief bij aan een aangenaam leef- en verblijfsklimaat van inwoners en recreanten.	We starten in 2023 met het uitvoeren van het wegenbeheerplan 2023 – 2032.		
		We pakken het beheer en onderhoud van de nieuwe openbare ruimte in nieuwbouwwijk Oost fase 2 voortvarend op.		
		We bestrijden (Reuzenberenklauw, Japanse Duizendknoop, Reuzenspringbalsemien, Dijkviltbraam, Amerikaanse vogelkers) en beheersen (Rimpelroos) invasieve exoten de komende jaren en overleggen daarover met Natuurmonumenten. We stimuleren inwoners om Reuzenberenklauw en Japanse duizendknoop uit hun tuinen te verwijderen.		
		We blijven overhangend groen gericht aanpakken.		
		We vervangen klein materieel met een benzinemotor door elektrisch aangedreven materieel, zoals bladblazers, kettingzagen en bosmaaiers.		

SDG Doelen	Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Voortgang Zomernota	Toelichting Zomernota
Doel 15 Bescherm, herstel en bevorder het duurzaam gebruik van ecosystemen, beheer bossen en wouden duurzaam, stop landdegradatie en draai het terug en roep het verlies aan biodiversiteit een halt toe.	We vergroten de biodiversiteit in de openbare ruimte door het beter borgen van ecologisch maaibeheer in een nieuw maaibestek en het uitvoeren van de maatregelen die voortkomen uit het Bijenpact gemeente Schiermonnikoog.	We borgen ecologisch maaibeheer in een nieuw bestek in samenwerking met Natuurmonumenten en Wetterskip Fryslan. We voeren de maatregelen uit die in het Bijenpact gemeente Schiermonnikoog zijn afgesproken.		
Doel 11 Maak steden en menselijke nederzettingen inclusief, veilig, veerkrachtig en duurzaam.	We behouden en versterken het aanzien van het dorp.	We houden een gezond en veilig bomenbestand in stand en breiden het zo mogelijk uit. Een gezond en veilig bomenbestand levert nu en in de toekomst een waardevolle bijdrage aan de natuurlijke sfeer en leefbaarheid van het dorp en aan de gezondheid van inwoners en bezoekers.		
		We starten met de voorbereiding van de herinrichting van het van der Molenpad. We willen dit gebied in overleg met aanwonenden opwaarderen nu de busgarage van Hotel van der Werff is gesloopt.		We starten pas met de voorbereiding als de ontwikkelingen aan het Van der Molenpad gereed zijn.
		Om de dorpskern op te fleuren, blijven we bloembakken aan meerdere lichtmasten ophangen in het groeiseizoen.		

SDG Doelen	Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Voortgang Zomernota	Toelichting Zomernota
		In 2023 maken we een plan om de lichtmasten te voorzien van led-verlichting. We gaan over op LED-verlichting in 2025, omdat de armaturen dan aan het eind van hun levensduur zijn en vervangen moeten worden.		
Doel 6 Verzekeren toegang tot duurzaam beheer van water en sanitatie voor iedereen. Doel 13 Neem dringend actie om klimaatverandering en haar impact te bestrijden.	Een goed en adequaat beheer van de riolering in het belang van de volksgezondheid, het milieu en het beperken van regen- en grondwateroverlast.	We koppelen waar mogelijk de afvoer van regenwater af van het gemengd riool, veelal in combinatie met wegonderhoud. Ook benutten we mogelijkheden om regenwater te bergen in de openbare ruimte om overlast bij hevige regenbuien te beperken.		
	Een begraafplaats waarvan de toekomstbestendigheid is verzekerd, zodat zo lang mogelijk van de huidige begraafplaats gebruik kan worden gemaakt.	We zorgen voor een goed onderhouden begraafplaats. We onderhouden de paden en het groen op en rond de begraafplaats. We schrijven rechthebbenden van graven aan over het onderhoud van graven en grafmonumenten.		Na inventarisatie worden de rechthebbenden aangeschreven.

SDG Doelen	Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Voortgang Zomernota	Toelichting Zomernota
		We geven uitvoering aan het onderhoudsplan historische graven.		We zijn bezig met de voorbereidingen. De uitvoering van het onderhoudsplan zal naar verwachting vanaf 2024 plaatsvinden.
		We geven uitvoering aan het plan van aanpak 'Graven voor onbepaalde tijd'.		We zijn bezig met de voorbereidingen. De uitvoering van het plan van aanpak zal naar verwachting vanaf 2024 plaatsvinden.
	In overleg met Rijkswaterstaat passen we de beheerovereenkomst van de veerdam aan met het uitgangspunt dat de gemeente uitsluitend verantwoordelijk is voor het beheer en onderhoud van de weg en de bovengrondse voorzieningen.	Rijkswaterstaat voert in 2023 en 2024 groot onderhoud uit in de veerhaven en wil de layout van het concessiegebied optimaliseren. We willen met belanghebbenden onderzoeken of een betere layout van de hele openbare ruimte bij kan dragen aan het beter begeleiden van verkeersstromen op (zeer) drukke momenten.		We zijn in overleg met RWS.

2.5 Vergunningverlening, toezicht en handhaving

SDG Doelen VTH	Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Voortgang Zomernota	Toelichting Zomernota
16.3 Vrede, justitie en sterke publieke diensten. De rechtsregels bevorderen op nationaal en internationaal niveau en gelijke toegang tot het rechtssysteem voor iedereen garanderen.	Een gezonde, veilige en prettige leefomgeving omdat de geldende regels worden nageleefd.	Als gemeente zijn wij verplicht om te handhaven wanneer een rechtsregel wordt overtreden. Alleen onder bijzondere omstandigheden mogen wij daar van afzien. Op basis van de vastgestelde nota "Gelijke monniken, gelijke kappen" prioriteren wij op welke regels wij de toezicht- en handhavingsaandacht als eerste richten.		
		De bouwtoezichthouder laten controleren of volgens de verleende vergunning wordt gebouwd, de resultaten daarvan vastleggen en indien nodig handhaven.		
		Samenwerken met Brandweer Fryslân (o.b.v. huidige DVO) voor de (periodieke) toezicht op brandveilig bouwen en brandveilig gebruik van gebouwen.		
		Toezicht op recreatief gebruik van woningen die bestemd zijn voor permanente bewoning in 2023 voortzetten en indien nodig handhaven. Dit bevordert de leefbaarheid van Schiermonnikoog.		Minder tijd beschikbaar dan nodig is door openstaande vacatures op RO en juridisch vlak.

SDG Doelen VTH	Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Voortgang Zomernota	Toelichting Zomernota
16.6 Vrede, justitie en sterke publieke diensten. Doeltreffende, verantwoordelijke en transparante instellingen ontwikkelen op alle niveaus.	De kwaliteit van de strategische en programmatische uitvoering bij vergunningverlening, toezicht en handhaving verbeteren.	Een uitvoeringsprogramma (laten) opstellen waarbij de nota "Gelijke monniken, gelijke kappen" als basis dient. Het uitvoeringsprogramma zal vermelden welke activiteiten wij op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving zullen uitvoeren.		Minder tijd beschikbaar dan nodig is door openstaande vacatures op RO en juridisch vlak. Wij blijven ernaar streven om aan het einde van het jaar een uitvoeringsprogramma voor 2024 vast te stellen.

2.6 Openbare orde en veiligheid

SDG Doelen	Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Voortgang Zomernota	Toelichting Zomernota
Doel 11 Maak steden en menselijke nederzettingen inclusief, veilig, veerkrachtig en duurzaam. Doel 16 Vrede, justitie en sterke publieke diensten.	Inwoners en bezoekers voelen zich veilig op Schiermonnikoog.	Integraal veiligheidsbeleid opstellen (veiligheid in de breedste zin).	✓	Het IPV is opgesteld en vastgesteld door de Raad. Naar aanleiding hiervan kan een uitvoeringsplan worden opgesteld.
		Versterken toezicht- en handhaving capaciteit hoogseizoen (BOA).		
		Aandacht voor politie capaciteit en het proberen in te stellen van een vaste poule.	✓	

SDG Doelen	Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Voortgang Zomernota	Toelichting Zomernota
		Opstellen plan van aanpak ondermijning als vervolg op het opgeleverde ondermijningsbeeld.		Er wordt samen met het RIEC hard gewerkt om een plan van aanpak en de verschillende beleidstukken die er moeten komen, al volgens de Friese Norm, op te stellen. Dit project vergt veel tijd en is met oog op capaciteitsuitbreiding naar het najaar verschoven.
		Veiligheid op het strand. Bekijken hoe activiteiten zich verhouden tot elkaar (badgasten vs activiteiten).		
		Veiligheid van badgasten evalueren en indien nodig verbeteren (locatie lifeguards).		

SDG Doelen	Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Voortgang Zomernota	Toelichting Zomernota
Doel 16 Vrede, justitie en sterke publieke diensten. Doel 11 Maak steden en menselijke nederzettingen inclusief, veilig, veerkrachtig en duurzaam.	Voorkomen van overlast en specifieke recreatie- en horeca overlast.	Evaluëren horeca convenant.		Dit traject is in december 2022 opgestart, echter bleek tijdens de behandeling dat dit project meer tijd gaat kosten dan ingeschat. Om deze reden is de behandeling vooruit geschoven naar najaar 2023.
		Toezicht en handhaving op naleving Alcoholwet.		
Doel 16 Vrede, justitie en sterke publieke diensten. Doel 3 Verzekeren van goede gezondheid en promoten welzijn voor alle leeftijden.	Voorkomen en aanpakken van overmatig alcohol- en drugsgebruik.	Voorlichting geven aan jongeren over alcohol- en drugs.		Door middel van een werkgroep wordt er gekeken naar stappen die genomen kunnen worden, ook in samenwerking met de jongerenwerkers. In verband met het uitgevoerde Trimbos onderzoek is de praktische uitwerking naar voren geschoven. Hier zal in komende bijeenkomsten naar gekeken worden.

SDG Doelen	Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Voortgang Zomernota	Toelichting Zomernota
		Voorlichten ondernemers t.a.v. overmatig alcohol- en drugsgebruik en actief betrekken bij het voorkomen van overmatig gebruik.		Door middel van een werkgroep wordt gekeken naar stappen die genomen kunnen worden, ook in samenwerking met de jongerenwerkers. In verband met het uitgevoerde Trimbos onderzoek is de praktische uitwerking naar voren geschoven. Hier zal in komende bijeenkomsten naar gekeken worden.
		Doorzetten van de projectfase van de werkgroep gezonde leefstijl om alcohol en drugsproblematiek aan te pakken en het opstellen van een meerjarenplan.		
Doel 16 Vrede, justitie en sterke publieke diensten. Doel 11 Maak steden en menselijke nederzettingen inclusief, veilig, veerkrachtig en duurzaam.	Het versterken en onderhouden van incidentmanagement in reguliere en bijzondere omstandigheden.	Evalueren inzet en situatie van het ondersteuningspeloton.		
		Versterken van de interne crisisorganisatie.		
		Evalueren van de crisisplanvorming en indien nodig up-to-date maken.		

Programma 3

Economie en werkgelegenheid

Thema's binnen dit programma:

- 3.1 Toerisme en recreatie
- 3.2 Jachthaven
- 3.3 Mutaties reserves programma 3

3.1 Toerisme en recreatie

► 3.1 /1 Strand

SDG Doelen	Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Voortgang Zomernota	Toelichting Zomernota
11.4 De inspanningen verhogen om het culturele en natuurlijke erfgoed van de wereld te beschermen en veilig te stellen. 14.1 Tegen 2025 de vervuiling van de zee voorkomen en in aanzienlijke mate verminderen, in het bijzonder als gevolg van activiteiten op het land, met inbegrip van vervuiling door rondrijvend afval en voedingsstoffen.	Een schoon en veilig strand.	Het faciliteren van strandschoonmaakacties door het beschikbaar stellen van personeel en inzamelmaterieel (tractoren met wagens, plastic inzamelbakken), verzorgen van de catering voor de vrijwilligers en zorgen voor de afvoer en verwerking van het strandafval.		
		Plaatsen van de houten afvalbakken op het strand vanaf paal 9 tot paal 16 in het voorjaar en de zomer van 2023.		
		In overleg met Natuurmonumenten en het Nationaal Park plaatsen van nieuwe informatieborden bij de strandovergangen.		Bij strandovergang Badweg wordt in het kader van de strandvisie een nieuw informatiebord voorbereid.
		Een adequate bewaking van het badstrand bij strandpaviljoen de Marlijn door de KNRM LifeGuards. De LifeGuards hebben nu de beschikking over een duurzame en volledig ingerichte strandpost.		

SDG Doelen	Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Voortgang Zomernota	Toelichting Zomernota
		Samen met Rijkswaterstaat, het Waterschap en Natuurmonumenten de ontwikkeling van het strand in de gaten houden in het kader van zandsuppletie.		
	Goed toegankelijke strandovergangen met goede sanitaire voorzieningen en goede afvalvoorzieningen. Daarbij heeft de toegankelijkheid voor minder mobiele mensen prioriteit.	Goed onderhouden van de sanitaire voorzieningen en het gebied rond de strandovergangen en het realiseren van voldoende fietsenstallingsmogelijkheden.		
		Zorgdragen voor een adequate afvalvoorziening bij de strandovergangen.		
		Onderhouden van de strandrolstoelen.		
	Een aangrenzend verblijfsgebied dat aantrekkelijk is voor inwoners en recreanten.	Het opstellen van een visie op het activiteitenstrand.		Er is meer tijd nodig om de strandvisie op te stellen dan we verwachtten.
	Het borgen van de toegankelijkheid van het strand bij Paal 3 en het badstrand voor zowel strandbezoekers als de hulpverleningsdiensten.	Zo nodig deponeren van zand op de toegang naar het strand bij Paal 3, om de bereikbaarheid voor strandbezoekers en de hulpverleningsdiensten te waarborgen.		

SDG Doelen	Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Voortgang Zomernota	Toelichting Zomernota
		Waarborgen van een goede toegankelijkheid van het strand bij paviljoen de Marlijn voor onder andere de hulpverleningsdiensten door het teveel aan stuifzand via de inzet van een shovel te verwijderen.		

► 3.1 /2 Toeristisch product

SDG Doelen	Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Voortgang Zomernota	Toelichting Zomernota
Doel 8 Bevorder aanhoudende, inclusieve en duurzame economische groei, volledige en productieve tewerkstelling en waardig werk voor iedereen.	Vasthouden van minimaal 300.000 gasten op jaarbasis. Uitbreiding hiervan niet zoeken in het hoogseizoen, maar in seizoenverbreding.	Stimuleren van evenementen voor specifieke doelgroepen, passend bij de tijd van het jaar.		
8.3 Bevorderen van op ontwikkeling toegespitste beleidslijnen die productieve activiteiten ondersteunen, alsook de creatie van waardige jobs, ondernemerschap, creativiteit en innovatie,		Kijken naar nieuwe, recreatieve mogelijkheden.		
		Het houden van een gastenonderzoek.		
		Bieden van cofinanciering bij aanvragen voor het Iepen Mienskipfûns (IMF).		

SDG Doelen	Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Voortgang Zomernota	Toelichting Zomernota
en de formalisering en de groei aanmoedigen van micro-, kleine en middelgrote ondernemingen, ook via toegang tot financiële diensten 8.9 Tegen 2030 beleidslijnen uitwerken en implementeren ter ondersteuning van het duurzaam toerisme dat jobs creëert en plaatselijke cultuur en producten bevordert		Uitvoering geven aan de 10 pijlers voor toeristisch beleid.		

3.2 Jachthaven

SDG Doelen	Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Voortgang Zomernota	Toelichting Zomernota
Doel 14 Behoud en maak duurzaam gebruik van oceanen, zeeën en maritieme hulpbronnen.	We houden een representatieve en publieksvriendelijke jachthaven duurzaam in stand.	We zijn zeer tevreden over de exploitatie van de jachthaven door Stichting jachthaven 'De Oude Veerdam' en streven naar het duurzaam voorzetten van deze samenwerking.		
		We onderhouden een goede relatie met Watersportvereniging 'Lytje Pole' via het bestuur van Stichting jachthaven 'De Oude Veerdam.'		

SDG Doelen	Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Voortgang Zomernota	Toelichting Zomernota
		We houden de jachthaven op diepte door om de 5 jaar te cutteren en in de tussenliggende jaren te ploegen. In 2023 wordt de jachthaven gecutterd.		
		We stimuleren de samenwerking tussen de waddenhavens.		
		In het project Wij & Wadvogels werken o.a. gemeente Schiermonnikoog, Natuurmonumenten, Rijkswaterstaat en Wetterskip Fryslan samen om hoogwatervluchtplaatsen en broedeilanden op het wad te maken met sediment uit de jachthaven. In het jaar dat de jachthaven gecutterd wordt, wordt met het vrijkomende sediment een eiland gemaakt. In 2023 wordt het eerste eiland gerealiseerd.		De vergunningen waren niet op tijd verleend, waardoor het eerste eiland niet gerealiseerd kon worden. Het sediment is in het depot gebracht. Project Wij en Wadvogels is inmiddels afgesloten. In het kader van de dijkversterking wordt onderzocht of het eiland toch nog aangelegd kan worden.

SDG Doelen	Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Voortgang Zomernota	Toelichting Zomernota
		We voeren groot onderhoud uit in 2023. Daarbij zijn we o.a. afhankelijk van de weersomstandigheden. Hoewel we de werkzaamheden zoveel mogelijk willen laten uitvoeren buiten het seizoen, kan het gebeuren dat de jachthaven in 2023 later open gaat of dat slechts een deel van de jachthaven gebruikt kan worden. We stemmen groot onderhoud af met het cutteren.		In oktober 2023 wordt de 1^e fase uitgevoerd. De voorbereiding en vergunning-aanvraag voor het vervangen van de zuidkade en de noordkade duren langer dan verwacht. In overleg met Stichting jachthaven 'De Oude Veerdam' is groot onderhoud fase 2 uitgesteld tot begin 2024.

Programma 4

Burgers en bestuur

Thema's binnen dit programma:

- 4.1 Burgerparticipatie
- 4.2 Bestuur
- 4.3 Dienstverlening
- 4.4 Mutaties reserves programma 4

4.1 Burgerparticipatie

SDG Doelen	Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Voortgang Zomernota	Toelichting Zomernota
Doel 5 Gendergelijkheid. Doel 10 Ongelijkheid verminderen. Doel 11 Duurzame steden en gemeenschappen. 16.7 Ontvankelijke, inclusieve, participatieve en representatieve besluitvorming op alle niveaus garanderen 16.10 Publieke toegang tot informatie en beschermen van	De gemeente heeft een krachtig, eigentijds en integer bestuur dat een goede relatie met de burger onderhoudt en ruimte geeft aan nieuwe vormen van participatie en democratie vanuit een open dialoog met de samenleving.	Spreekuur collegeleden Het spreekuur is sinds juni 2018 ingevoerd. Het spreekuur is een mogelijkheid om met de burgemeester of een van de wethouders van gedachten te wisselen over onderwerpen die spelen in onze gemeente. Het spreekuur blazen we, na twee rommelige corona-jaren, weer nieuw leven in.		

SDG Doelen	Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Voortgang Zomernota	Toelichting Zomernota
fundamentele vrijheden, volgens de nationale wetgeving en internationale overeenkomsten garanderen		Vergadermodel gemeenteraad Eind 2018 heeft de gemeenteraad een nieuw vergadermodel ingevoerd. Met dit nieuwe vergadermodel wil de gemeenteraad onder andere bereiken dat burgers eerder en beter betrokken worden bij gemeentelijke onderwerpen en de eilander politiek. Tijdens openbare beeldvormende raadsbijeenkomsten worden burgers en belanghebbenden in de gelegenheid gesteld om in een vroeg stadium in te spreken over onderwerpen of om als toehoorder aanwezig te zijn bij presentaties. Ook voor 2023 plannen we weer beeldvormende vergaderingen.		

SDG Doelen	Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Voortgang Zomernota	Toelichting Zomernota
		Kinderburgemeester en kinderen Om ook de stem van kinderen te (laten) horen wordt er jaarlijks een nieuwe kinderburchemeester benoemd. Daarnaast organiseren we een burgemeestersontbijt met kinderen uit de bovenbouw van de basisschool.		
		Interactieve beleidsvorming Bij grote projecten wordt de bevolking in staat gesteld om actief mee te denken en te participeren. In een plan van aanpak over dat project wordt hiertoe een op maat gesneden aanpak opgenomen, die past bij de aard en omvang van het project. In 2023 gaan we bijvoorbeeld aan de slag met inspiratiegidsen voor overtuinen in het beschermd dorpsgezicht.		Er zijn meerdere participatie-bijeenkomsten geweest over bijvoorbeeld vuurwerk, veiligheid en overtuinen. Dit ging nog niet op basis van een plan van aanpak voor participatie. Wel bieden de resultaten van een onderzoek door een bewust aangetrokken stagiaire een basis voor de uitwerking van een plan van aanpak voor participatie.

4.2 Bestuur

SDG Doelen	Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Voortgang Zomernota	Toelichting Zomernota
Doel 11 Duurzame steden en gemeenschappen. Doel 16. Ontvankelijke, inclusieve, participatieve en representatieve besluitvorming op alle niveaus garanderen	Het behoud van een zelfstandige gemeente.	Bestuurskracht: Eigen organisatie en samenwerken Omdat wij zeggenschap willen houden over ons eigen eiland, is het voor ons van cruciaal belang dat wij een zelfstandige gemeente blijven. Wij beseffen dat deze wens door onze schaalgrootte een prijs heeft. Wij hebben een kernorganisatie nodig, die kwalitatief en kwantitatief de taken aan kan. Daarnaast willen wij door slim samen te werken de kosten van onze organisatie beperken.		Onze kernorganisatie moet de taken kwalitatief en kwantitatief aan kunnen. Wij zijn zeer content met de kwaliteit van de medewerkers die wij in dienst hebben. Waar we echter tegen aan lopen is de kwantitatieve invulling. Op een aantal essentiële onderdelen wil dit niet lukken (RO / juridisch bestuurlijk en vergunningverlening) en is zelfs het vinden van interim-medewerkers moeilijk. Vanaf september hebben we met interim medewerkers de formatie op RO eindelijk op sterkte en kan begonnen worden met het inhalen van de achterstand. Vergunningverlening blijven we voorlopig ook nog inhuren. En voor juridisch bestuurlijk hebben we parttime inhuur (16 uur) in plaats van 32 uur.

SDG Doelen	Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Voortgang Zomernota	Toelichting Zomernota
		Eigen organisatie <i>Bestuur</i> Door het bijzondere karakter en ligging van onze gemeente, steekt de bestuurslast in uitzonderlijke mate uit boven de gebruikelijke bestuurslast in andere gemeenten met dezelfde inwonersklasse. De provincie heeft dit onderkend en heeft de gemeente ingedeeld in inwonertalklasse 2 voor het tijdvak vanaf 1 september 2021 tot 1 januari 2027. De omvang van de formatie van de wethouders is in deze bestuursperiode 2022-2026 uitgebreid van 2 keer 0,65 fte naar 2 keer 0,8 fte.		

SDG Doelen	Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Voortgang Zomernota	Toelichting Zomernota
	Constructieve samenwerking met de andere Waddeneilanden.	Samenwerken Wij werken samen met de andere Waddeneilanden via een gemeenschappelijke regeling. Wij werken samen aan het programma de Wadden, dat in 2021 is vastgesteld. In 2022 is een meerjaren uitvoeringsplan opgesteld. Via een aanvraag Regiodeal proberen we van het Rijk en de provincies Fryslân en Noord-Holland cofinanciering te bemachtigen. Op minder beleidsgevoelige terreinen (Bedrijfsvoering) proberen wij zoveel mogelijk te komen tot eensluidende uitvoering. Ook daartoe worden vanuit de GR de Wadden DVO's afgesloten met bijvoorbeeld Leeuwarden (ICT) en tussen eilanden onderling (met Ameland: onderwijs). Zie in dit verband ook de paragraaf bedrijfsvoering.		De regiodeal voor de Waddeneilanden is door het rijk toegekend. De provincies moeten nog wel met hun eerder toegezegde cofinanciering over de brug komen. In het najaar gaan we concreet starten met de uitvoering van het meerjaren uitvoeringsplan.

SDG Doelen	Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Voortgang Zomernota	Toelichting Zomernota
		Behoud voldoende betrokkenheid In de komende tijd zullen verschillende visies moeten worden ontwikkeld, dan wel belangrijke beleidsbeslissingen moeten worden genomen. Het is van groot belang de processen om te komen tot deze visies/beleidsbeslissingen zodanig vorm te geven en de inwoners daarover zodanig te informeren dat zij zich betrokken kunnen voelen bij het wel en wee van Schiermonnikoog. Wij kiezen daarbij voor een open houding en maximale transparantie. Dat kan bij voorbeeld via specifieke informatieavonden.		

4.3 Dienstverlening

SDG Doelen	Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Voortgang Zomernota	Toelichting Zomernota
Doel 16.7 Ontvankelijke, inclusieve, participatieve en representatieve besluitvorming op alle niveaus garanderen. Doel 16.10 Publieke toegang tot informatie en beschermen van fundamentele vrijheden, volgens de nationale wetgeving en internationale overeenkomsten garanderen.	De missie van onze organisatie is dat wij toegevoegde waarde bieden aan onze gemeenschap en de gasten op Schiermonnikoog. De toegevoegde waarde blijkt uit de kernwaarden van onze organisatie en onze mensen: - dienstbaar: wij doen een stapje extra voor onze klanten; - eenvoudig: wij zoeken simpele oplossingen voor ingewikkelde problemen; - eigen: wij kiezen onze eigentijdse, vertrouwde werkwijze zonder onze onafhankelijkheid te verliezen.	Als organisatie zijn we in het kader van dienstverlening aan onze inwoners gericht op het vinden van een oplossing; als iets niet kan, zoeken we naar een mogelijk alternatief.		
		In het kader van de dienstverlening bieden we een verdere flexibilisering van openingstijden en bereikbaarheid. Ook is onze website als informatiemedium verder ontwikkeld.		

FINANCIEEL EFFECT ZOMERNOTA 2023

Het verschil in resultaat tussen de lentenota en zomernota is als volgt:

Omschrijving	2023 €
Resultaat na bestemming Lentenota	78.073
Resultaat na bestemming Zomernota	54.062
Vershil te verklaren	-24.011

Het verschil bestaat uit:

Omschrijving	2023 €
Doorstroomwoningen RB 21-2-2023)	-4.100
Wegenbeheerplan (RB 18-4-2023)	-8.490
Wegenbeheerplan (RB 18-4-2023)	-11.421
(Effect meicirculaire 2023 ad € -58.520) wordt verwerkt bij de herfstnota 2023)	-
Vershil	-24.011

MUTATIES ALGEMENE RESERVE

Omschrijving	2023 €
Stand Algemene reserve Lentenota 2022	878.832
Verdeling jaarrekeningresultaat naar diverse reserves	-401.168
Verwerkte raadsvoorstellen	
Wegenbeheerplan (RB 18-4-2023) Correctie terugstorten in AR van tijdelijke voeding voorziening wegen volgens MOP wegen 2017-2026	-40.000
Stand Algemene reserve Zomernota 2023	437.664